

Igjen har vi rundet et årsskifte. Vi sier Anno Domini 1999, det Herrens år 1999, og derved har vi gått inn i det siste året i dette årtusenet. Nyttårsdagen tegner Jesu navn over det nye året. Dette er alltid tema for gudstjenesten på nyttårsdagen. Også ved dette årsskiftet skal det forkynnes at; "navnet over alle navn er Jesus. Det stråler med en himmelsk glans. For intet annet navn kan gi oss frelse, intet annet navn enn hans." (Sangboken nr. 217) Prekmenteksten på denne første nyttårsdagen skal vi lese om litt. Den er fra Apostlenes gjerninger, og den har en forhistorie vi først skal høre.

Det hendte i Jerusalem. Det var et yrende liv på tempelplassen. Med ett hørtes en klar stemme borte fra Fagerporten, det var apostelen Peters stemme: "Sølv eller gull har jeg ikke, men det jeg har, vil jeg gi deg. I Jesu Kristi, nasareerens navn befaler jeg deg: Reis deg og gå!"

Det hadde seg slik at Peter og Johannes hadde kommet forbi et sted der en lam mann bad om almisse. Det var få dager etter pinsedag. Jesus hadde fært opp til himmelen og sendt Talsmannen, Den Hellige Ånd. Disipler hadde ventet i Jerusalem på Åndens komme og på ny frimodighet. Fra og med pinsedag fikk de ny kraft og ny frimodighet til å gå ut og forkynne og gjøre mektige gjerninger i Jesu navn.

"I Jesu Kristi, nasareerens navn ... : reis deg og gå." Så skjer det et under, mannen får full førlighet tilbake. Den lamme mannen stod opp og gikk! dvs. snart sprang han, snart hoppet han av glede, og han lovpriste Gud. Folk kjente ham igjen, han hadde vært lam hele sitt liv. Han hadde nok tippet så lenge mange kunne huske. Nå var han over førti år gammel.

Mannen holdt seg nær til Peter og Johannes og mengden stimlet sammen om dem i Salomos buegang. – Noe slikt kunne jo bare ikke skje. Likevel hadde det tydeligvis hendt, men hva var forklaringen? Peter brukte anledningen til å tale til folket, og han talte i et direkte og lettfattelig språk om Jesus, som folket, det vil si mange av dem som nå stod rundt ham på tempelplassen, for kort tid siden hadde utlevert og fornektet for Pilatus. Han fortalte om livets høvding som de hadde drept, men som Gud hadde reist opp fra de døde. "Det er vi vitner om," sa Peter: "Fordi vi tror på Jesu navn, har dette navn gitt styrke til denne mannen som dere ser og kjenner. Den tro vi får gjennom dette navn, gav ham full førlighet igjen, slik dere alle kan se."

Så forkynte Peter bot og omvendelse, og gav løfte om syndsforlatelse i Jesu navn for den som vendte om, og han fortalte om Jesu gjenkomst og om de dødes oppstandelse. Det fortelles at mange av dem som hadde hørt budskapet kom til tro, tallet steg til rundt fem tusen menn.

Da kom den religiøse elite inn i bildet. Disse var deler av det samme maktapparatet som fikk Jesus dømt til døden. De likte slettes ikke det de så og hørte. Saddukeerne trodde ikke på de dødes oppstandelse. De var oppbrakt

over at Peter og Johannes lærte folket og forkynte de dødes oppstandelse fordi Jesus var oppstått.

Peter og Johannes ble arrestert og fengslet over natten. Neste dag samlet jødernes rådsherrer seg i Jerusalem sammen med de eldste og de skriftlærde. Først hadde de ført an i prosessen mot Jesus. Nå var det apostlenes tur. De ble fremstilt og forhørt ut fra følgende spørsmål: "Hvilken kraft og hvilket navn gav dere makt til å gjøre dette?"

Fortsettelsen følger i det som er denne dagens pretekst. Vi reiser oss og leser fra

Pretekst: Apg 4,8-12

Peter ble fylt av Den Hellige Ånd og svarte dem: "Folkets rådsherrer og eldste! Når vi i dag blir forhørt på grunn av en velgjerning mot en syk mann, og spurt hvorledes han ble helbredet, så skal dere alle og hele Israels folk vite dette: Denne mannen står frisk foran dere i kraft av Jesu Kristi, nasareerens navn, han som dere korsfestet, men som Gud reiste opp fra de døde. Han er den steinen dere bygningsmenn vraket, men som er blitt hjørnestein. Det er ikke frelse i noen annen, for i hele verden er det blant mennesker ikke gitt noe annet navn som vi kan bli frelst ved."

Slik lyder Herrens ord.

Så står det å lese videre: "De undret seg over å se den frimodighet Peter og Johannes viste, for de forstod at de var ulærde lekfolk." Apostlene hadde støtte i folket. Mange tok imot det de sa. Men kanskje de religiøse lederne følte sin posisjon truet. Et spørsmål meldte seg snart. Hvem var Israels sanne ledere? Var det de skriftlærde i det etablerte apparatet rundt templet, de som ikke tålte uorden i sine ordensregler? Eller var det de ulærde apostlene som forkynte Jesus Kristus og skapte mye oppstyr?

Vi ser at frontene skjerpes i denne første tiden for den kristne kirke. De jødiske lederne blir konfrontert med sin egen fortid. Det ble også folket som hadde ropt korsfest, korsfest. Men der altså fem tusen av folket hadde gjort bot og vendt om, så valgte lederne å sette hardt mot hardt. De ville tvinge apostlene til taushet. Men Gud gav frimodighet og kraft. I Jesu navn skulle evangeliet nå ut fra Jerusalem, og etter hvert like til jordens ender. Vi kan kanskje undre oss over at apostlene var så lite kompromissvillige. Her ser vi ikke antydning til å dekke til eller å si på en forsiktig måte. I stedet trækker Peter på alle de ømme tær som måtte være: "Denne mannen står frisk foran dere i kraft av Jesu Kristi, nasareerens navn, han som dere korsfestet, men som Gud reiste opp fra de døde."

For det første skyldtes ikke helbredelsen noen som helst menneskelig innblanding. All ære til Jesus Kristus. For det andre. Kristus er det greske ordet for Messias. Ved å kalle Jesus "Kristus", sa Peter at den Jesus som de korsfestet var den Guds Messias som jødene til alle tider hadde ventet på skulle komme. For det tredje, "nasareer". Nasaret var en ubetydelig by på den tiden, for dem som ikke visste at Jesus ble født i Davids byen Betlehem, var dette ytterligere med å forsterke anstøtet. Det kan likevel tenkes det er et ordspill og at ordet nasareer peker tilbake til ordningen med nasireere i gammel tid, der det var en betegnelse på dem som var innviet spesielt til tjeneste for Herren.

For det fjerde. "Han som dere korsfestet". Peter plasserer skylden der den hører hjemme. Slik må det alltid være hvis man skal forkynne slik at mennesker får anledning til å vende om. Går man som katten rundt den varme grøten og bare antyder, så finnes det sterke menneskelige mekanismer som fortrenger og vil skyve unna. Uten at et menneske forstår at – jeg er en synder og fortapt i meg selv – er det ingen behov for tilgivelse og frelse. Da kan Jesus være et forbilde aldri så mye, men sann tro forutsetter at han slippes inn i livet som Frelser og Herre.

For det femte. "Han som Gud reiste opp fra de døde." Her er vi ved selve kjernepunktet i den kristne tro. Stod Jesus virkelig opp fra de døde, da var han også den Menneskesønnen og Guds-sønnen han gav seg ut for å være. Da var han ingen gudsspotter og bedrager, da var han, og vil alltid være, menneskenes håp og frelser.

De religiøse lederne ble møtt av sin egen fortid. De hadde håpet at "problemet" Jesus var løst ved korsfestelsen. I stedet blir de minnet om sin skyld. De hadde drept Guds Sønn, sin Frelser og Messias, de har oppnådd det motsatte av det de håpet: De korsfestet, men Gud oppreiste og gav all makt i himmel og på jord. De kristne var ikke til å stanse. Denne Jesus-bevegelsen spredte seg som ild i tørt gress. Nå var det i ferd med å gå i oppfyllelse som Jesus hadde sagt: "Kristus skal lide og stå opp fra de døde tredje dag, og i hans navn skal omvendelse og tilgivelse for syndene forkynnes for alle folkeslag."

I vår kultur bryr vi oss ikke så mye om hva navn betyr. Vi er gjerne mer opptatt av om det er et pent navn, et navn som er oppkalt osv. Men i bibelsk tradisjon er navnet og personen knyttet nært sammen. Hvert navn har sin opprinnelse og sin bestemte betydning. Et navn kunne fortelle mye om egenskaper den hadde som eide navnet. Slik er det ikke tilfeldig at Jesu navn betyr "Gud frelser". Navnet Jesus var ikke bare et navn, men en hel programerklæring for hans liv.

"Han er den steinen dere bygningsmenn vraket, men som er blitt hjørnestein. Det er ikke frelse i noen annen, for i hele verden er det blant mennesker ikke gitt noe annet navn som vi kan bli frelst ved."

Apostlene gjorde sin gjerning i Jesu navn. I Jesu navn betyr etter fullmakt fra Herren selv. Han er hjørnesteinen, den mest avgjørende steinen i hele bygningen. Uten hjørnesteinen blir hele byggverket som et Babels tårn; det faller fra hverandre til slutt. Bygningsmennene som var satt til å bygge Guds rike, skulle som Gud selv sammenfatte alt i Kristus, alt i himmel og på jord. Da de forkastet hjørnesteinen, gikk profetien i Salme 118 om bygningsmennene og hjørnesteinen i oppfyllelse. I stedet for å bygge Guds rike, hadde de bygd seg posisjoner, sikret sin egen innflytelse der makten rår. Øverstepresten Annas hadde sikret flere av sine sønner dette embetet, og dessuten svigersønnen Kaifas, som var øverste ansvarlige i rettergangen mot Jesus. Kanskje ble det viktigere å holde på posisjonene i folket, enn å lyde Gud.

Det var Den Hellige Ånd som gav Peter ord og kraft. Det var Den Hellige Ånd som talte slik at det enten ble til omvendelse, eller til forargelse. For apostlene var det et risikabelt prosjekt. De utsatte seg for virkelig fare. Det gikk heller ikke lang tid før Stefanus måtte dø som den første kristne martyr. Slik skulle det gå så godt som alle apostlene. De skulle vitne om Jesus, ikke bare gjennom sine liv, men også ved sin død bli blodvitner.

Dette frimodige vitnesbyrdet hadde én oppgave og ett mål: å forkynne at det er ikke frelse i noen annen enn Jesus Kristus, for i hele verden er det ikke gitt noe annet navn som vi kan bli frelst ved. Denne hellige ensidigheten har kirken til alle tider fått å forkynne. Kraften til helbredelse og frimodigheten til å bekjenne har begge sin grunn i denne Guds kraft til å frelse. Det er, og vil alltid være det viktigste av alt; frelsen i Jesus Kristus. I hans navn skal vi gå inn i det nye året. I dag er nattverdbordet dekket. Du skal få komme og begynne det nye året på kne for din Frelser og Herre i Jesu navn. Måtte det året vi har begynt på i sannhet bli et Herrens år 1999.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd, som var og er og blir én sann Gud fra evighet og til evighet.